

MARIBORSKI DELAVEC

Neodvisen delavski list za mesto in okolico.

Po pošti stane mesečno
3 K 20 v

Uredništvo in upravni-
štvo: Schmidererjeva u-
lica št. 5.

Telefon 3/VI.

Izhaja vsak dan razen
nedelje in praznika ob
3. popoldan.

Posamezna številka stane
10 vinarjev.

Letnik 1.

Maribor, dne 16. decembra 1918.

Štev. 20.

Naš praznik.

Ni ga pesnika, ne pisatelja, ki bi mogel vredno opisati prevčerajsno in včerajsno slavlje v Mariboru. Bilo je nepopisljivo lepo. Navdušenje in veselje, ki je vladalo med našim občinstvom, bilo je neizmerno. Nemogoče je, umeniti in pohvaliti vsakega, ki je te dni deloval in pripomogel za uspeh in lepoto narodnega praznika. Vsem najlepša in najgorkejša zahvala v imenu Jugoslavije, katere prvi rojstni dan smo včeraj obhajali.

Ta velika množica, ki se je udeležila soboto zvečer bakjade, in te velikanske, nepregledne množice pri nedeljski manifestaciji so priča, da je Maribor slovenski.

Nemci so izdali parolo: »Nobeden Nemec ne sme na ulico, da se bo videlo, kako malo je Slovencev v Mariboru.« Pa glejte! Ulice mesta so bile preozke in prekratke, toliko je bilo Slovencev. Pokazalo se je torej samo to, kako malo je pravih Nemcev v Mariboru.

Tudi proti nedeljski slavnosti so Nemci po bližnji okolici na zloben način agitirali. Dvomljivi elementi so pravili ljudem, da je na povelje generala Majstra slavlje odpovedano in preloženo. Udeležba iz okolice bi bila gotovo večja. In kljub tej agitaciji kako velikanska udeležba, ki je jasno pokazala, da je Maribor »bil nemški in nikoli več«.

Bakljada v soboto zvečer se je vršila po naznanjenem sporedu. Slovanske pesmi počel in z živjoklici je korakala velika množica ljudi po ulicah. Rakete so švigale po zraku. Vladalo je velikansko navdušenje. Bilo je veliko okinčanih hiš in oken. Žal, da je vsled pomanjkanja zastav ostalo mnogo hiš brez kinča. Pa ljudje so si pomagali kako so mogli in dobra volja je vse ovire premagala.

V nedeljo na vse zgodaj so se valile po ulicah velikanske množice, ki so zasedle vso okolico frančiškanske cerkve. Po maši, katero je bral vojni župnik, gospod Rant, se je vršil obhod po mestu. Žal, da je pretežna večina naših ljudi stala ob cestah in pasla svojo radovednost, namesto da bi se udeležila sprevoda. Ne bomo naštevati posameznih društev in korporacij pri obhodu, omenimo samo dame v narodnih nošah, slovenske telovadce iz Ormoža, Ljutomer, Središča itd. . .

Krasni so bili vozovi v narodnih barvah in zelenjem iz Ruš, Jarenice, Limbuša, Zgornje Kungote, Sv. Marjete, Hoč itd.

Po obhodu se je vršil pred Narodnim domom shod, katerega se je udeležila nepregledna

množica. Od Tovarniške ulice do Glavnega trga in po celi Kopališčini ulici je bila glava pri glavi. Shod je otvoril g. dr. Rosina v imenu Narodnega sveta. G. general Maister se je zahvalil slovenskim materam, očetom in sestram, ki so dali svoje sinove in brate v vojake, da branijo domovino proti grabežljivemu sovražniku. Gosp. okrožni glavar dr. Lajnsič je omenil, da so dosedaj prihajali politični uradniki na shode kot špiceljni, od sedaj pa bo uradnik politične oblasti voditelj in svetovalec ljudstva. G. dr. Vrstovšek je prinesel pozdrave Narodne vlade v Ljubljani in predlagal sledeči brzojavni pozdrav na regenta Aleksandra: »Nebrojne množice obmejnih Slovencev, zbrane v Mariboru ob priliki manifestacije ob ujedinenju Slovencev, Hrvatov in Srbov iskreno pozdravljajo junaške Srbe ter izražajo vladarstvu ujedinjene kraljevine neomajeno zvestobo in udanost.«

G. dr. Hohnjec je slavil vstajenje Slovanov, da dosedaj politično pokopan Slovan danes vstaja iz grobov na dan. G. dr. Leskovar je proslavljal našega narodnega buditelja in voditelja dr. Korošca. G. župnik Vračko je prinesel pozdrave iz obmejne predtrdnjave Št. Ilj, ki je zabranila sovražniku vhod do glavne trdnjave Maribor. G. dr. Ravnih je slavil probujo slovenskega naroda. G. dr. Medved je proslavljal 1. našo mladino, ki ima krasno bodočnost v osvobojeni domovini, 2. žene in mladenke, ki so tako vro in neustrašeno delovale za Jugoslavijo in 3. vojake, ki branijo našo domovino. G. Favač je pozdravil shod v imenu slovenskega delavstva, ki je posebno zadnje dni pokazalo svojo ljubezen do Jugoslavije. Shod je zaključil g. general Maister, ki je pozival k miru in redu. Popoldne se je razvila po vseh prostorih Narodnega doma prava ljudska veselica, ki je trajala do noči.

Lepo, mirno in dostojno se je vršilo in zaključilo proslavljenje ujedinenja Slovencev, Hrvatov in Srbov.

Naš finančni položaj.

O financah vladajo med ljudmi jako nejasni pojmi, zato prinašamo tu par misli. Seveda se ne spuščamo do kakšnih že definitivnih skepov, ker je dandanes ves položaj evropskih financ sploh jako zamotan.

To vsakdo ve, da imamo dosti papirja. — Stara Avstrija, ki je brezvestno delala in dajala tiskati milijarde in milijarde papirja na račun ljudskega premoženja, je dotiskala, kolikor nam je znano — papirja za okroglo svoto 25 milijard kron. —

Morda se ni vsakdo zavedal, da je država s tem dolgom napram avstro-ogrski banki nahrbita vsakemu posameznemu par tisoč kron

dolga, od katerega del bomo resnično morali na ta ali oni način izplačati, bodisi v obliki davkov, bodisi v izgubah po kurzu.

Koliko tega papirnatega premoženja leži v rokah jugoslovanskih državljanov se ne da presoditi, zlasti ker prihaja še vedno iz nemške Avstrije nov denar. — Znano je itak, da je nemški državni svet na Dunaju dal natisniti spet za tri milijarde državnega dolga v papirju in da se je obrnil do Nar. vlade v Ljubljani, naj bi prevzela en del, okrog 6 milijonov tega dolga, to pa radi tega, ker so začasno vse finance bivše Avstrije še skupne zadeve. — Naša vlada se je izjavila, da je v to pripravljena, ako ji hočejo ta dolg res v denarju izročiti, kajti mi v teh časih vsekakor potrebujemo še denarja, ker bi sicer bil trgovski promet oviran. — Gotovo je, da se bodo morale finance cele Evrope, oziroma celega sveta urediti, da se določi neki kurz, ki bo za vse države več ali manj ugoden.

Za nas bo menda v prvi vrsti merodajna in važna likvidacija avstro-ogrške banke. Denarja t. j. papirja polagoma ne bo več za promet toliko treba, zato ga bo morala ta banka spraviti iz prometa potom likvidacije. Ob tej likvidaciji bo seveda valuta t. j. nominalna vrednost denarja še padla. Recimo, da bi banka izplačala v novem, seveda papirnatem denarju, ker zlata in srebra ni dosti, za 100 K starega denarja samo 45 K novega. In neko gotovo svoto milijard bo prevzela vsaka izmed nekdanjih avstro-ogrskih provinc t. j. novih držav. Če bi tega te države ne storile, bi morali državljani še več izgubiti, kajti na to ni misliti, da bi jim avstro-ogrška banka mogla dati za papir srebro ali zlato. In končno moramo n. pr. Jugoslovani itak dobiti nov denar, seveda začasno spet papir, torej je začasno tudi vseeno, ali ga natisne avstro-ogrška banka ali kak drugi denarni zavod. Za promet bomo vsekakor potrebovali toliko denarja, da n. pr. ves srbski denar pred vojno, tudi papirnati, nikakor ne bi mogel zadostovati za promet tako velike in bogate Jugoslavije. Torej nam bo neka druga banka začasno natisnila nov poseben denar za Jugoslavijo in obednem bo z likvidacijo uredila vse finance nekdanjih avstro-ogrskih dežel. Navidezno denar niti ne bo toliko zgubil na vrednosti, ker bo vsled nove valute draginja vsekakor padala, kajti v resnici naš denar tekom vojske ni imel skoro nobene vrednosti več, tako da je draginja ponajveč izvirala odtod.

Po vsemtem pa nima nobenega smisla skrivati denar doma, kar pa imajo ljudje spravljenegega zlatu in zlatnine ter srebra, to naj ponese davkariji, da s tem povišamo vrednost našega bodočega, novega denarja; in s tem bomo sebi samim največ koristili.

Političen pregled.

Novo jugoslovansko ministrstvo: Predsednik: Pašič, namestnik: dr. Korošec, zunanje zadeve: dr. Trumbič, notranje: Svetozar Pribičević, vojna: general Rašič, finance: Protić, prosveta: Davidović, pravo: Trišković, javna dela: Sunarić, poljedeljstvo: Petričić, trgovina: Velković, železnica: Bulović, prehrano: Jošanović, pošta: Lukinić, pripravo za konstituanto in izjednačenje zakonov: dr. Kramer.

Vesti iz Beograda. Ko so se povrnili Sribi v Beograd, so šele prav spoznali, kakšnega barbarskega sovražnika so imeli v deželi. Nemci so namreč vse odnesli, kar pa se ni dalo, to so uničili. V mestu je manjkalo nekaj najnujnejših stvari, kakor n. pr. soli in sploh živeža. Sobne oprave, postelje in drugo, vse so odnesli. Tramvaj so uničili. Kraljevski konak so popolnoma razdejali, tako da mora stanovati regent Aleksander v privatnem stanovanju. Obleke posteljnine, vsega manjka. Bolnice vse opustošene, nič zdravil, nič aparatov. Tako poroča neki zdravnik v Glasu br. 269.

Podaljšanje nemškega premirja se je 13. dec. v Trieru izvršilo za 1 mesec do 17. januarja 1919.

Wilson v Evropi. 13. dec. je priplul parnik „George Washington“, z Wilsonom na krovu v Brest. Ladijo je spremljalo 10 oklopnih križark in 30 rušilcev.

Italijani sprevidijo. (Trst, 14. dec.) „Corriere della sera“, ki je do sedaj pisal za aneksijo slovenskih pokrajin, piše sedaj: Mar misli nasprotno časopisje, da je za nas najbolje, ako imamo teh 750.000 Jugoslovancev kot naše nespravljive sovražnike, ki bodo gojili nepremagljiv iredentizem, podpiran od njihovih plemenitih sobratov, podpiran od Nemcev, ki silijo na Adrijo in pospeševan od drugih narodov, s katerimi se bodo Jugoslovanci lahko združili v zvezo ali zavezništvo?

Pogreb Ivana Cankarja.

V petek popoldne — na predvečer narodnega praznika — se je vršil v Ljubljani — pogreb pisatelja Ivana Cankarja.

Žalosten je bil ta sprevod, žalostni, ki smo spremljali velikega pokojnika na zadnji poti.

Da, žalosten je bil Cankarjev pogreb za Ljubljano! Poleg šolske mladine — in še te ne vse! — so se udeležila pogreba posamezna zastopstva in veliko število dam in gospodov. Med venci je bil oni češkoslovaške republike, slovenskih planinskih strelcev, učiteljstva, dijaštva in naših umetnikov in pisateljev, **ni pa bilo nobenega venca mestne občine ljubljanske, ki tudi ni razobesila nobene žalne zastave ob smrti moža**, ki je povzdignil s svojim delom našo kulturo in ji preskrbel svetovni ugled!

Nad sprevodom je krožil in spremljal pokojnika aeroplan s črno zastavo. Eden najlepših trenutkov je bil, ko je pilot spustil na rakev venec — zadnji pozdrav kot povračilo za vse ono trpljenje, ki ga je moral veliki pokojnik pretrpeti od rusko-avstrijskega militarizma.

Oh odprtem grobu se je poslovil od našega

Cankarja pesnik Župančič, edini preostali od pesniške četvorice, ki je odprla naši književnosti vrata v moderno poezijo.

V imenu jugoslovanske soc. dem. stranke se je poslovil od pokojnega Abditus-Prepeluh, ki je povdarjal velik upljiv Cankarjevega peresa na slovenskega delavca, njegovega dela za povzdigo kulturnega življenja med delavstvom.

Slava nesmutnemu geniju, borilcu za svobodo in napredek slovenske umetnosti!

Mariborske novice.

Slovenski napisi. „Slov. trgovsko in obrtno društvo v Mariboru“ je sklenilo na občnem zboru v nedeljo, da odstranijo vsi člani društva tekom 48 ur nemške napise in jih kakor hitro mogoče nadomestijo s slovenskimi.

V Maribor pride drinska divizija pod poveljstvom generala Krste Smiljanoviča.

Jugosl. soc. dem. krajevna organizacija ima v torek ob 1/2 5. sestanek v Narod. domu.

Izpred škofije. Gosp. knezoškof so gledali naš včerašnji sprevod. Posebno všeč mu je menda bila mladina, kateri se je prijazno smehljajal. Res, žal nam je, da ni tudi razobesil zastav. Kako lep bi bil šele potem Stolni trg. Tako pa smo se bolj nezadovoljni napotili dalje.

Časnikarski sestanek v Mariboru. Včeraj se je v gostilni g. Kirbiša vršil sestanek, na katerem so časnikarji sklenili sledeče: 1. uredi se naj poročanje vesti korespondenčnemu uradu v Ljubljani in 2.) preskrbi se naj, da bo ta urad skupno poročal tukajšnim listom, 3.) gospodu Münihu, sedanjemu souredniku Jugoslavije se naroči, da naj vse ukrene, da se spet oživotvori stanovska organizacija slov. časnikarjev in sicer v Ljubljani kot centrali, 4.) v Mariboru naj se vršijo redni sestanki, da se časnikarji bližje spoznajo, kar bo razun drugega pripomoglo tudi do tega, da se bomo v političnih bojih prihodnosti ogibali vseh osebnih napadov in sramotenj.

Zapomnimo si! Maribor bi bil v nedeljo še lepše okinčan, če bi ne bili mnogi hišni posestniki prepovedali svojim strankam okrasiti okna svojih stanovanj. Tako se nam poroča, da je znani posestnik podrtije, imenovane grad „deutscher Reichsritter von Hinterland“ Twinkl že v naprej prepovedal strankam okinčati okna. Posestnica hiše Augasse 15 Weltzebach je psovala svoje slovenske stranke „Bündisches Gesindel“ in jim potrgala kinč z okenj.

Bismarckova ulica manifestuje za Jugoslavijo. Kdo bi si mislil, da je v tej — pan-germanski — ulici, toliko Slovencev? Največ jih je bilo, sodeč po zastavicih, v št. 16. Slišal sem Nemce: „Jetzt sieht man erst, wie viele Slovenen in Marburg wohnen, wer hätte es gedacht!“ Jaz tudi pravim tako!

Narodni dom. Restavracija je bila včeraj premajhna, zato so mnogi odšli, ker niso vedeli kam sesti. — Pričakovali smo, da bi bili nekaj miz postavili v avli. — Pa si mislijo, čemu neki! Našim gostilničarjem pač še manjka podjetnosti! Zato pa so drugače bolj visoko leteli!

Table in napisi. Videli smo ponekod, da so neki ljudje razbili table ulic in nakatere zasebne tako pri dr. Thalmann. Mi ta način odstranjevanja obsojamo in svetujemo, da naj se to ne dela več. Napisi in drugo se bodo že zakonitim putem spremenili in trgovci bodo še radi sami preuredili svoje table, če ne, jih pa hočemo bojkotirati. Ako bi pa nasilno mazali in razbijali napise, potem bi morali odo-

bravati kar so preje Nemci počeli. Mi pa smo omikan narod, ne pa divjaki.

„Jugoslavija“. V Ljubljani se je ustanovil s 15. dec. t. l. nov list tega imena. Velja naj kot radikalno glasilo nekakšne opozicije v Jugosl. demokratični stranki. V prvi št. ima članek, ki so ga podpisali skoro vsi najboljši možje naše literature in umetnosti. Vtem članku izrekajo svoje obžalovanje, da dr. Tavčar kot župan ljubljanski ob priliki Cankarjevega pogreba ni dal razobesiti na magistratu zastave. Mislim, da se lahko vsakdo pridruži tej sodbi!

Zaplenitev jabolk. Na kolodvoru so te dni zaplenili precejšno množino jabolk, namenjenih na sever. Dokler se vprašanje o izmenjavi blaga ne uredi, naj se na kolodvoru strogo pregledujejo vozovi. Saj imamo za to tudi dosti svojih redarjev na razpolago. Bodimo neizprosni, kakor so naši sosede!

Iz Wagne. Begunci iz Wagne so vsi odšli. Ostalo pa je tam stvari ogromne vrednosti, ki bi zlasti za nas bile velike vrednosti, ker nam manjkajo n. pr. postelj, omar, šolskih klopi, modrocev, odej, obleke in dr. Tamošnje taborišče z bolnico vred je bilo cenjeno na 125 milijonov kron. In to je prejšnja vlada postavila za naše trpine — begunce! Ali se ne bi še dalo kaj rešiti, vsaj po dogovoru, če že ne drugače!

Josip Novšak

brivec in vlasuljar na Magdalenskem trgu se priporoča.

Belo in krušno moko

prodaja trgovec V Berdajs na Sofijnem trgu

Urar **Franjo Bureš**, Tegetthoffova cesta 39 prevzame vsa popravila.

Absolvirani konzervatorist

Kapelnik J. O. Pešta

podučuje na goslih in glasovirju Wieland-
ulica št. 14. — Prijave od 2. do 4. popoldne.

Slovenske gostilne v Mariboru:

Narodni dom

Meden in Golec na Tegetthoffovi cesti, ter
Rapoc na Tržaski cesti.

Služkinjo,

ki bi opravila vsa domača dela, sprejme takoj trgovec VILKO
WEIXL v Mariboru, Glavni trg št. 22.

Zaloga vsakovrstnih oblek za moške in fante v veliki izbiri po zmerni ceni. Točno izdelovanje po meri!

Ignac Božič, krojač, Tegetthoffova cesta št. 34

Trgovina s papirjem

Ivanka Weixl, gospodska ulica 33 priporoča božične in novoletne razglednice, papir in druge pisarniške ter šolske potrebščine.

Slovenske časnike

prodaja Vilko Weixl, trgovina s papirjem, Maribor, Glavni trg 22.

Učenec ali učenka

se sprejme v trgovini s papirjem in galanterijo Vilko Weixl, glavni trg št. 22.

Prva jugoslovanska veletrgovina papirja in galanterije

Vilko Weixl

Maribor, glavni trg 22

priporoča vsakovrstne božične novoletne in druge razglednice, papir, božične okraske jaslice, knjige s povesti za mladino in odrasle, knjige z podobanci, albume, igrače, i. t. d.